

Asia: VN/34558/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentteja rakentamislain muutoksista

Muutos romuttaa Suomen hyväksymän Århusin sopimuksen jossa kansalaisjärjestöillä on vaikutusmahdollisuus oman alueensa ympäristön muutoksiin. Rakentaminen on yli 50% Suomen ympäristön muutoksia.

Valitusoikeudet-kappaleessa sanamuoto on väärä. Valitusmahdollisuus kiellettäisiin niiltä jotka välittävät kulttuuriperinnöstä tai ympäristöstään. Tämä johtaisi rakentamisen laajenemiseen tulva-alueille ja täyttäisi rannat koska ELY:t eivät enää valvo rakentamista. Valtio on ulkoistanut valvonnan kansalaisjärjestöille ja nyt suunnitellulla muutoksella muutoksenhakuoikeus kiellettäisiin niiltä jotka ovat järjestäytyneet ja haluavat turvata osan rannoista yhteiseen käyttöön ja ottaa valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet huomioon myös pienissä kunnissa.

Kunnanvaltuustolle laajennettava päätäntä valta on huvittava. Samalla vietäisiin muutoksenhakuoikeus niiltä jotka ovat perehtyneet rakennusperintöön ja kulttuuriperintöön.

Lavojen ja telttojen rakenneturvallisuus kärsisi muutoksessa. Vasta on tullut esille väliaikaisen sillan romahtaminen. Miten on ajateltu että lupavelvoitteen poistaminen parantaisi rakenteiden turvallisuutta? Yhteistyö pelastusviranomaisen ja rakennusvalvonnan kanssa on hyvä säilyttää ja turvata myös tapahtuman järjestäjien oikeusturva viranomaistarkastuksella joka kuuluu lupaan.

Pientalojen ilmastaselvitys ei ole ylitsepääsemätön ongelma. Pientalojen määrä on korkea, ja jos lakimuutos toteutuisi, se ei ohjaisi pientalojen rakentamista vähähiiliseen suuntaan. Myös käyttötarkoitukseluokka 9 kannattaa pitää mukana energia ja ilmastolaskennassa.

Teollisuuspuistojen rakentamisen sijoittamisluvan sujuvoittaminen johtaa arvokkaiden luontokohteiden tuhoutumiseen, vaikeuttaa Suomen luonnon monimuotoisuuden tavoitteen saavuttamista ja aiheuttaa luonnon köyhtymistä. Myös pohjaveden suojelu vaikeutuu ja vaikutukset eläimiin jää arvioimatta.

Puhtaan siirtymän sijoittamisluvalla ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua puhtaan siirtymän sijoittamisluvan tarkoitus huomioon ottaen.

Lakiteksti on suoraan esimerkiksi vesipolitiikan puitedirektiivin vastainen sillä vesimuodostelmaa koksee vähäisen muuttamisen kieltä. Tässä vesien pilaaminen pitäisi olla merkityksellistä. VPD:ssä luokan tai sen osatekijän lasku aiheuttaa kielletyn vaikutuksen.

Lakiteksti tulee muuttaa muotoon:

Puhtaan siirtymän sijoittamisluvalla ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä. Vähäinen heikkeneminen tulee olla perusteltua puhtaan siirtymän sijoittamisluvan tarkoitus huomioon ottaen.

Purkamisluvan suhde kaavoitukseen tulisi ratkaista rakennuksen eduksi. Pienillä kunnilla ei ole asemakaavoja jotka suojelisivat rakennuksia. Arvokkaita ympäristöjä on valtion ennen omistamien rakennusten ympäristössä ja vanhojen laitosten ympärillä. Niillä ei ole lain suojaa vaikka ne ovatkin arvokkaita. Purkamislupia ei tulisi voida myöntää jos alueella ei ole tehty kaavallista arviointia tai kulttuuriympäristöselvitystä jolle tulisi antaa kaavan mukainen status purkamislupia tai rakentamislupia käsiteltäessä.

Pääsuunnittelijan asema heikkenee ja muuttuu epäselväksi muutoksessa. Rakennussuunnittelijan sijaan pääsuunnittelijan tulee vahvistaa suunnitelmat.

Olemme ehdottomasti sitä mieltä että lakimuutos heikentäisi kansalaisjärjestöjen muutoksenhakuoikeutta Århusin sopimuksen vastaisesti. On huomattavaa, että EU:kin on linjannut pitävänsä Århusin sopimuksen toimeenpanoa ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamista tärkeänä eikä ole suostunut heikennyksiin. Muutoksenhakuoikeus toteuttamisluvasta, purkamisluvasta ja maisemaluvasta tulee turvata luonnonsuojelujärjestöille, kuntalaisille ja kulttuuriperintöä harrastaville järjestöille. Nykyinen MRL mukainen valitusoikeusjärjestelmä kaavoista ja poikkeamisista sekä suunnittelutarveratkaisuista turvaa Århusin sopimuksen toteuttamisen hyvin. Rakentamisluvasta ei voi hakema muutosta mutta jos poiketaan, siitä ei ole yhteisesti sovittu kaavalla ja siitä on oltava muutoksenhakuoikeus kuten ennenkin.

On epäselvää haluaako Martinkauppi vastuualmistelijana Suomen irtoavan Århusin sopimuksesta ja mikä on ollut motiivi esitellä sopimuksen vastainen lakialoite. Virkavastuulla toimivan virkahenkilön tulisi ymmärtää valtiosopimusten merkitys ja kieltäytyä valmistelemasta Orpon hallitusohjelman sopimusten vastaisia lakeja. Herää kysymys että kuinka kansalaiset ovat suojassa hirmuhallinnolta ja yhteistä elinympäristöä uhkaavilta lakihankkeilta. Martinkauppi ei nauti luonnonsuojelijoiden luottamusta puolueettomana valmistelijana.

Kannatamme museoviraston ja kulttuuriperinnöstä huolestuneiden lausuntoja.

2. Esityksen mukaan Ilmastaselvityksessä tulisi raportoida uuden rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki. Asetusvalmistelun helpottamista varten kysymme, tulisiko näkemyksesi mukaan vähähiilisyysarviointi tehdä rakennukselle sekä rakennuspaikalle (rakennuspaikalla tarkoitetaan mm. rakennuksen perustuksia), vaikka hiilijalanjäljen raja-arvot on suunniteltu koskevan vain rakennusta?

Vastaus:

A: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää vain rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

B: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää rakennuksen sekä rakennuspaikan hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

3. Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioit esitetyillä muutoksilla olevan edustamasi tahon kannalta?

Vähenee kustannuksia koska muutoksenhakuoikeus viedään. Ei tule häviöitä enää oikeudessa. Tosiasiassa valtion maksuperustelaki on vastoin Århusin sopimusta ja se estää järjestöjä hakemaan muutosta asioissa jotka ovat vastoin lakia.

4. Kommentteja alueidenkäyttölain 57, 188 a ja 197 §:stä

197§ kohtaan on lisättävä YSL ja pohjavesien suojelu. Pohjavedet on suojeltuja kaikkialla ja ne tulee huomioida myös rakentamislaisissa. Pintavesien suojelu tulee VPD:stä ja sekin on velvoittavaa EU tasoista lakia, joka tulee huomioida lakimuutoksessa.

5. Kommentteja ympäristönsuojelulain 156 b §:stä

YSL §156 muuttamisessa on huolehdittava myös pohjavesien ja pintavesien suojelusta. Jos lupavelvoite poistuu on mahdollista että suodattamoilla ja imeyttämöillä aiheutetaan haittaa pohjavesille ja ravinnepäästöjä pintavesiin.

6. Kommentteja laista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympärisövaikutusten arvioinnista annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Vesienhoidon tavoitteet tulevat VPD:stä. Ne ovat läpileikkaavia kaikessa hallinnossa. Vesiä ei saa pilata. Muutoksen tarkoitus jää epäselväksi. Onko tarkoitus sallia vesien pilaaminen vai onko tarkoitus turvata vesien tila ja sen parantaminen vähintään hyvään tilaan?

Nyman Pekka
Pelkosenniemen Luonnonsuojeluyhdistys ry